مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

آصف بهاند ۲۰۲۳/۱۱/۲۴

د لنډیو پر ټټر باندې د کډوالۍ انځور

پنځمه برخه

لندۍ، د ښتولو ستونزه

دوه‌سوه‌ځلیریشتمه برخه

خپله مې کړې، ملامت یم
وطن مې وران کړ اوس د نورو احتیاج یمه

هم مې ښکنځي، هم مې وباسي
د اخوند نسل مې له هراړخ زوروینه

پر موږ دې وکړل پاکستانه
پر تا دې وشي ډېر ترخه ـ ترخه چمونه

پاکستان پاک نه دی، ککړ دی
زموږ پرهرځه یې تېزاب شیندلي دینه

مهاجرت، بې‌ځایه کېدل،، لېږد او له خپل کلي کور نه په نورو ډولونو بلې خوا ته تلل، یوه پخوانۍ ستونزه ده چې انسانانو له ډېرو پخوا زمانو څخه ورسره مخ شوي دي. په دې لړ کې افغانانو هم د بېلابېلو دلایلو له مخې د جلاوطنۍ تریخ جام څکلی دی او د پردیو وطنونو د مجبوریتونو په جال کې لوېدلي دي.

ښاغلي ډاکتر محب زغم په همدې څو نږدې تېرو ورځو کې د «ولې خلک له هېواده تښتي؟» ترسرلیک لاندې یوه لنډه مقاله خپره کړه چې زه یې د موضوع د مهموالي په پار دلته رانقلوم:

«افغانان په مختلفو دلیلونو وطن پرېږدي او نورو ملکونو ته پناه وړي. په دې کې ځینې خلک واقعاً دلته ستونزه لري او د سر غم اخیستي وي خو ځینې نور بیا په نورو دلیلونو مهاجرت ته زړه ښه کوي.

د واقعي دلیلونو په سر کې نامني ده. ځینې خلک د ناامنۍ له عامې بنې ځوربېږي چې د ټولو افغانانو په زړونو کې یې اندېښنه اچولې ده. ځانمرګي بریدونه، چاودنې، راکټ او نورې پېښې د هر افغان ژوند ګواښي نو په دې حساب هر څوک د وطن پرېښودو ته یو نسبتاً موجه دلیل لري او په دې حساب څوک نه شو کرمولای. هر سهار چې اولادونه ښوونځي، پوهنځي، کار یا بل ځای ته ځي، د هر مور و پلار زړه تر هغې ناکراره وي چې اولاد یې بېرته صحیح سلامت کور ته ستانه شي. ټول وېرېږي چې که خدای مه کړه چېرته ځانمرګی برید وشي، د دوی اولادونه ورنه وانه خلي.

ځینو ته بیا په خاصه توګه د سر خطر وي. هغه کسان چې له بهرنیانو سره یې دندې ترسره کړې دي، د دولت په امنیتي ځواکونو کې پاتې شوي دي، په لوړو دولتي پوستونو کې یې کار کړی دی او یا یې په رسنیو کې د طالبانو خلاف وېناوې او لیکنې خپرې کړې دي، په دې وېره کې وي چې که د طالبانو لاس ته ورشي نو مرګ به یې حتمي وي. دوی اکثراً

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

له لويو ښارونو نه وځي او کليو باندو ته سفر نه شي کولای. د کندوز د ښار سقوط، د ډېرو خلکو په زړونو کي دا وېره اچولې ده چي ګوندې د دوی ښار به هم يو وخت د طالبانو لاس ته ولوېږي.

ځيني خلک چي يو څه شتمن او د نوم خاوندان دي، بيا د مافيايي ډلو له خوا ګواښ احساسوي. نن سبا د وطن ډېر تاجران او پانګه وال ترکيې، دوبی، هندوستان او نورو هېوادونو ته کډې وړې دي چي د اختطافچيانو له شره په امن کي وي. سره له دې چي دولت د اختطافچيانو ځيني مهمې ډلې له منځه وړې دي خو بيا هم د انسان تښتونې پېښې ډېرې دي. بده خو لا دا چي ان د لوړ پوړو دولتي چارواکو خپل خپلوان يا پخپله دوی هم د پيسو په بدل راخوشي کېږي او مافيايي ډلو ته يو ډول باج ورکول کېږي. دا څو شپې مخکي سږي تښتوونکو د کابل يو مشهور ډاکتر له اوږدې مودې وروسته راخوشې کړ چي د خلکو په وينا درې لکه ډالر يې له کورنی څخه اخيستي دي. د زلمکي اباسين تښتوونې او وژنې خو عام خلک هم ډارولي دي ځکه هغه نه د کوم چارواکي زوی و، نه کوم تاجر يا پانګه وال ياني دا خطر هر چا ته متوجه دی.

د هغو کسانو شمېر هم کم نه دی چي له عمومي ناامنی ورهاخوا بل هېڅ خطر ورته نشته خو دوی بيا د ښه اقتصاد، ښه ژوند او عيشونو په خاطر غواړي اروپا ته لاړ شي. په دې ډله کي ځيني داسې بې استعداده کسان شته چي نه يې سم تعليم کړی دی، نه يې کوم کسب زده کړی او نه يې د خپل ژوند د ښه کولو لپاره څه کړي دي. يقيني خبره ده چي دوی به په اروپا کي هم د نېکمرغی څرک ونه ويني او ټوله ورځ به شاقه او ټيټ کارونه کوي.

ځيني کسان بيا د خپلو خلکو له ټيټو اخلاقو ځورېږي او غواړي داسي ځای ته لاړ شي چي څوک په چا کار نه لري او د هر انسان انساني کرامت خوندي وي. زموږ د ټولنې اخلاق ډېر راپرځېدلي دي. دلته بې نزاکتي، بې ادبي، بدمعاشي او د نورو پر شخصي حريم د تجاوز چارې عامي دي. ځيني خلک دا شيان نه شي زغملای او د غواړي په متمدنو ټولنو کي ژوند وکړي خو په دې به نه وي خبر چي په نورو ټولنو کي به د هويت له بحرانه ځورېږي او کله چي نور ورته د مهاجر په سترګه ګوري، پر ده به څه تېرېږي.

سيالي هم د ځينو لپاره يو دليل دی چي بايد غربي ملکونو ته لاړ شي. که د چا تربور يا بل رقيب په اروپا کي وي، دی هم هڅه کوي چي ځان ورباسي او له تربوره وروسته پاتي نه شي.

نهيلي او نامعلوم راتلونکی يو بل مهم دليل دی چي خلک د وطن پرېښودو ته اړ باسي. اکثره ځوانان خپل راتلونکی دلته ښه نه ويني. دوی مطمين نه دي چي جنګ به کله ختمېږي او سوله به کله راځي؟ دوی په دې نه پوهېږي چي د وطن اقتصاد به کله سم شي؟ ډېر خلک اوس پر نړۍ والو بې باوره شوي دي ځکه چي د ترهګرو په ځپلو کي صادقانه هڅې نه کوي، په پاکستان کي د طالبانو او نورو ډلو مرکزونه له منځه نه وړي، له افغان امنيتي ځواکونو سره پوره مرسته نه کوي ... نو دوی ته د وطن سبا تته او بې خونده ښکاري. له بلې خوا په کور دننه سياسي نانډری، د واک پر سر د رهبرانو اختلافونه، د کړيو ژمنو نه پوره کول، کله نا کله د جهادي ډلو ډاروونکي خبرې چي ګوندې بيا به وسله اخلي

دا ټول هغه څه دي چي د خلکو په ذهنونو کي د تظيم واکی او طالب شاهی وختونه تداعي کوي. ښکاره خبره ده چي هېڅوک نه غواړي هغه ترخي تجربې بيا ووينی.»

څومره چي افغانان نو د هجرت په چاپېريال کي د جلاوطنی لړمانو چيچلي دي او زجرونه يې ليدلي دي، د دغو دردونو د انعکاس تر ټولو ښه هنداره يې لنډۍ ګڼلې ده او د همدې لنډۍ په قالب کي درد رسېدلو خلکو د خپلو زړونو براس ايستلی دی. د لنډيو د مقالو په دې برخه کي هم د مهاجرت له درده څو تخليق شوې لنډۍ وړاندې کوم:

د مهاجر دوښمنه غرق شي
چي نور همځولي دې پوښتني ته درځينه

خدای دې بېکوره مهاجر کړه
دربانديي رادېشي زموږ په خبر وختونه

د پرديسی داسي ژړا ده
لکه پرتورو غرو چي اوري بارانونه

پاکستان پاک نه دی، ککړ دی
زموږ پرهرڅه يې تېزاب شيندلي دينه

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزی بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په ځير و لولئ

د ناکردو لړی اوږده ده
ایران له خپل ادرسه ډېر بد کړي دینه

ما وې چې تږوکي دي عالمه
د جانان کډه په ریښتیا بېرته راځینه

د هجرت بار لکه د غره دی
پر چا دې ورنه شي درانه ـ درانه ویرونه

پر موږ دې وکړل پاکستانه
پر تا دې وشي ډېر ترخه ـ ترخه چمونه

چې هېر یې نه شي پور مې غواړم
اوس دې تازه ټپ باندې مالګې دوړوینه

شونډې مې ربړدي وارخطا یم
پاکستانی پولیس مې کار ته نه پرېږدینه

بار مې تړلی دی روان یم
لوری مې ورک دی کومې خوا ته روان شمه

لار رانه ورکه ده حیران یم
زه په سوران یم، دی مې جیب رالټوینه

هم مې ښکنځي، هم مې وباسي
د اخوند نسل مې له هراړخ زوروینه

مرسته زړه‌سوی خلکو هېر کړی
ښه خو به دا وي پرچا ونه تړلو زړونه

خپله مې کړي، ملامت یم
وطن مې وران کړ اوس د نورو احتیاج یمه

بدن مې سره لمر سوځولی
دننه زړه مې هجرتو وسوځاونه

د هجر شپې د لړم زهر
ښه ده چې وموچیچي، شنه مو واړوینه

تانده ځوانی کې مهاجر شوم
شونډو مې وچ پټري نیولي مړ به شمه

د ملا مه منیه خلکو
ملا غلط دی، مازې خلک غولوینه

ایستل یې یو غم، لوټ یې بل غم
پر موږ یې راوستل جوړه ظالم ویرونه

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ